

РОЛЬ СУЧАСНИХ МЕДСЕСТРИНСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З РОЗУМОВОЮ ВІДСТАЛІСТЮ

В. Й. Кульчицький¹, І. С. Павлів²

¹Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

²КНП «Дрогобицька міська лікарня № 1» Дрогобицької міської ради

Вступ. У статті проаналізовано важливість застосування сучасних медсестринських технологій при формуванні соціально-побутових навичок у дітей з розумовою відсталістю. Актуальність дослідження визначається тим, що медичний персонал відіграє ключову роль у догляді за такими дітьми. Одним з основних завдань медсестер є створення сприятливого середовища для розвитку дітей з розумовою відсталістю.

Мета роботи – проаналізувати важливість застосування сучасних медсестринських технологій при формуванні соціально-побутових навичок у дітей з розумовою відсталістю.

Основна частина. З'ясовано, що сучасні медсестринські технології – це інноваційні засоби, методи і системи, які використовує медичний персонал, зокрема медсестра, для поліпшення якості догляду за пацієнтами, оптимізації та підвищення ефективності робочих процесів. Застосування цих технологій допомагає покращити якість життя дітей з розумовою відсталістю, сприяючи їх розвитку та соціальній адаптації. Констатовано, що сучасні медсестринські технології допомагають у вдосконаленні навичок самообслуговування, орієнтації в просторі, розвитку моторики та інших аспектів соціально-побутового функціонування, що є важливим для самостійного життя дитини з розумовою відсталістю. Зосереджено увагу на таких сучасних медсестринських технологіях, як: використання інтерактивних навчальних програм; застосування віртуальної реальності; використання мультимедійних матеріалів; онлайн-ресурси та соціальні мережі. Зазначено, що медичний працівник, крім догляду за дітьми з розумовою відсталістю, відіграє роль провідника до здорового способу життя, допомагає набутти їм впевненості у власних силах.

Висновки. Загалом сучасні медсестринські технології відкривають широкі можливості для покращення навчального процесу та розвитку соціально-побутових навичок у дітей з розумовою відсталістю. Важливою умовою успішної реалізації цих можливостей є комплексний підхід, що враховує індивідуальні потреби та можливості кожної дитини. Окрім того, медичний персонал, який використовує ці технології, може надавати додаткову підтримку сім'ям дітей з розумовою відсталістю, допомагаючи їм ефективно опікуватися своїми дітьми і розвивати навички, необхідні для успішного життя у суспільстві.

Ключові слова: медсестринські технології; медсестра; соціально-побутові навички; діти з розумовою відсталістю; навчання.

THE ROLE OF MODERN NURSING TECHNOLOGIES IN THE FORMATION OF SOCIAL AND HOUSEHOLD SKILLS IN CHILDREN WITH MENTAL RETARDATION

V. Y. Kulchytskyi¹, I. S. Pavliv²

¹I. Horbachevsky Ternopil National Medical University
²Drohobych City Hospital No. 1 of Drohobych City Council

Introduction. The article analyzes the importance of using modern nursing technologies in the formation of social and household skills in children with mental retardation. The relevance of the research is determined by the fact that medical personnel play a key role in the care of such children. One of the main tasks of nurses is to create a favorable environment for the development of children with mental retardation.

The aim of the study – to analyze the importance of using modern nursing technologies in the formation of social and household skills in children with mental retardation.

The main part. It was found that modern nursing technologies are innovative tools, methods and systems used by medical personnel, in particular nurses, to improve the quality of patient care, optimization and efficiency of work processes. The use of these technologies helps to improve the quality of life of children with mental retardation, contributing to their development and social adaptation. It was established that modern nursing technologies help in improving self-care skills, orientation in space, motor development and other aspects of social and household functioning, which is important for the independent life of a child with mental retardation. Attention is focused on such modern nursing technologies as: the use of interactive educational programs; use of virtual reality; use of multimedia materials; online resources and social networks. It is noted that a medical worker, in addition to caring for children with mental retardation, plays the role of a guide to a healthy lifestyle, helps them gain confidence in their own abilities.

Conclusions. It was concluded that modern nursing technologies open wide opportunities for improving the educational process and developing social and everyday skills in children with mental retardation. An important condition for the successful implementation of these opportunities is a comprehensive approach that takes into account the individual needs and capabilities of each child. In addition, medical personnel using these technologies can provide additional support to families of children with intellectual disabilities, helping them to effectively care for their children and develop the skills necessary for successful life in society.

Key words: nursing technologies; nurse; social and household skills; children with mental retardation; education.

Вступ. Сучасні соціальні трансформації вимагають уваги до адаптації молодого покоління, особливо тих, хто має порушення розумового розвитку. Спеціалізовані заклади освіти відіграють ключову роль у розв'язанні цієї проблеми, надаючи освітньо-практичні послуги, спрямовані на соціально-побутове орієнтування. Заняття із соціально-побутового орієнтування включають у себе різноманітні аспекти, такі, як: навички спілкування, розвиток самообслуговування, вміння взаємодіяти з навколишнім середовищем тощо. Зазначена практика допомагає дітям з порушеннями розумового розвитку формувати навички, необхідні для успішного функціонування в сучасному соціумі. Важливо, щоб програми були індивідуалізованими, враховували потреби та можливості кожної дитини з порушеннями розумового розвитку. Такий підхід сприяє кращій адаптації та інтеграції цих дітей у суспільство.

Саме тому актуальність застосування сучасних медсестринських технологій при формуванні соціально-побутових навичок у дітей з розумовою відсталістю безперечна. Медичний персонал, зокрема медсестри, відіграє ключову роль у догляді за такими дітьми. Одним з основних завдань медсестер є створення сприятливого середовища для розвитку дітей з розумовою відсталістю. Вони застосовують різноманітні педагогічні та медичні методи, враховуючи індивідуальні особливості кожного пацієнта. Важливим аспектом є використання інноваційних технологій, які допомагають дітям набувати необхідних навичок шляхом інтерактивного навчання.

Необхідно також відзначити той факт, що медсестри активно співпрацюють з батьками та іншими спеціалістами з метою підтримки дітей з розумовою відсталістю в їх навчанні й розвитку соціально-побутових навичок. Таке співробітництво реалізується через консультування, надання порад щодо домашнього догляду та використання методів, які підвищують самостійність дітей у повсякденному житті [1, с. 190–193].

Питаннями впровадження і використання сучасних медсестринських технологій при формуванні соціально-побутових навичок у дітей з розумовою відсталістю займаються І. Ковальчук, О. Петренко, В. Шевченко та інші.

Проблеми соціальної і соціально-педагогічної роботи з людьми з особливими потребами на базі спеціалізованих соціальних служб досліджують О. Безпалько, І. Богданова, Н. Бондар, М. Чайковський та інші.

У галузі сучасних медсестринських технологій і формування соціально-побутових навичок у дітей з розумовою відсталістю активно працюють такі зарубіжні дослідники, як Л. Джонсон, Е. Сміт, Ш. Форд, Р. Холл та інші.

Мета роботи – проаналізувати важливість застосування сучасних медсестринських технологій при формуванні соціально-побутових навичок у дітей з розумовою відсталістю.

Основна частина. Формування соціально-побутових навичок у дітей з розумовою відсталістю передбачає підготовку молодих людей до самостійного життя, організації власного побуту шляхом

кристалізації відповідних знань і практичних умінь, а також навичок життєвої та соціальної компетентності: виконання норм і правил культурної поведінки у суспільстві, родині, виконання життєво необхідних побутових завдань, а саме догляд за житлом та одягом, харчування, лікування. Навички соціальної компетентності розвиваються при ознайомленні дітей з умовами користування транспортом, засобами зв'язку, оволодінні елементами особистої гігієни. Моделювання особистісних компетентностей закладено у формуванні здорового способу життя, організації та проведенні змістовного дозвілля [2, с. 32–36].

Отже, очевидним є той факт, що сучасні медсестринські технології допомагають у вдосконаленні навичок самообслуговування, орієнтації в просторі, розвитку моторики та інших аспектів соціально-побутового функціонування, що важливо для самостійного життя дитини з розумовою відсталістю. Сучасні медсестринські технології – це інноваційні засоби, методи і системи, які використовує медичний персонал, зокрема медсестра, для поліпшення якості догляду за пацієнтами, оптимізації та підвищення ефективності робочих процесів. Застосування цих технологій допомагає покращити якість життя дітей з розумовою відсталістю, сприяючи їх розвитку та соціальній адаптації [3, с. 5–18].

Саме тому доцільно, в ракурсі нашого дослідження, виокремити такі сучасні медсестринські технології, як:

1. Використання інтерактивних навчальних програм – медсестри застосовують інтерактивні комп'ютерні програми або мобільні додатки для розвитку різних навичок у дітей з розумовою відсталістю. Ці програми можуть включати в себе вправи з комунікації, самообслуговування тощо. Наприклад, використання спеціальних медичних додатків для смартфонів або планшетів спрощує процес навчання і забезпечує більш ефективне засвоєння матеріалу. Також сучасні віртуальні технології можна використовувати для створення імітаційних ситуацій, які допоможуть дітям розвивати різні життєві навички в безпечному середовищі.

2. Використання віртуальної реальності – медсестри застосовують технологію віртуальної реальності для створення імітаційних ситуацій, які допоможуть дітям формувати соціально-побутові навички. Наприклад, вони можуть створити віртуальні симуляції ситуацій у магазині або на вулиці, де діти будуть вправлятися відтворювати різні соціальні взаємодії.

3. Використання мультимедійних матеріалів – медсестри застосовують відео-, аудіо- та інші мультимедійні матеріали для візуалізації і підтримки навчання соціально-побутових навичок. Наприклад, вони можуть показувати відеоролики зі сценаріями взаємодії в різних ситуаціях, щоб допомогти дітям зрозуміти правильність поведінки.

4. Онлайн-ресурси та соціальні мережі – медичний персонал використовує онлайн-ресурси і соціальні мережі для того, щоб знаходити необхідні матеріали й інформацію для підтримки дітей з розумовою відсталістю та їх батьків. Вони рекомендують корисні веб-сайти, блоги або спільноти, де можна знайти поради щодо виховання та навчання молодих людей з особливими потребами [4, с. 7–12].

Вважаємо за доцільне навести приклад тих рекомендаційних ресурсів, які можуть стати корисними як для медсестер, так і для батьків дітей з розумовою відсталістю:

1. Facebook-спільноти:

- «Підтримка для батьків дітей з розумовою відсталістю» – група, в якій батьки можуть обмінюватися досвідом та отримувати поради від інших батьків і фахівців.

- «Ресурси для дітей з особливими потребами» – група, в якій можна знайти корисну інформацію та ресурси для дітей з різними видами особливих потреб, включаючи розумову відсталість.

2. Веб-сайти та блоги:

- Сайт «Ресурси для батьків дітей з особливими потребами» – пропонує корисні статті, поради та ресурси для батьків, які виховують дітей з різними видами особливих потреб, у тому числі з розумовою відсталістю.

- Блог «Розумова відсталість: поради для батьків» – містить корисні поради, історії успіху та ресурси для батьків дітей з розумовою відсталістю.

3. Онлайн-платформи для навчання та підтримки:

- Specialisterne Foundation – ця організація працює над тим, щоб забезпечити можливості для навчання і працевлаштування людей з аутизмом та розумовою відсталістю. Вони пропонують онлайн-курси та ресурси для розвитку соціально-побутових навичок.

- Coursera – на цій платформі є безліч курсів з різних аспектів виховання та підтримки дітей з розумовою відсталістю, які розробили відомі університети і фахівці.

Ми повністю поділяємо думку тих науковців, які у своїх дослідженнях наголошують на тому, що

навчання дітей з особливими потребами – один з методів сестринської діяльності, який можна застосовувати як у формальних умовах (медсестра навчає нових прийомів виконання звичних дій), так і неформальних (медсестра при виконанні своїх обов'язків говорить про проблеми, що хвилюють дітей, надаючи інформацію, необхідну для дотримання здорового способу життя) [5, с. 15–17].

Таким чином, медичний працівник, крім догляду за дітьми з розумовою відсталістю, відіграє роль провідника до здорового способу життя, допомагає набутти їм впевненості у власних силах. Доцільно відзначити, що навчання буде ефективним завдяки ряду умов, а саме: сприятлива, комфортна обстановка; компенсація зниженої здатності до навчання (використовувати минулий досвід, вивчати матеріал постійно); урізноманітнювати джерела навчання; вислуховувати все, про що говорять чи запитують молоді люди з особливими потребами; ставитись толе-

рантно до дітей з розумовою відсталістю; хвалити за успіхи у навчанні; робити перерви тощо [5, с. 15–17].

Отже, роль медсестри у формуванні соціально-побутових навичок у дітей з особливими потребами полягає в наданні їм підтримки, навчанні самостійності та соціальної адаптації.

Висновки. Загалом сучасні медсестринські технології відкривають широкі можливості для покращення навчального процесу та розвитку соціально-побутових навичок у дітей з розумовою відсталістю. Важливою умовою успішної реалізації цих можливостей є комплексний підхід, що враховує індивідуальні потреби та можливості кожної дитини.

Окрім того, медичний персонал, який використовує ці технології, може надавати додаткову підтримку сім'ям дітей з розумовою відсталістю, допомагаючи їм ефективно опікуватися своїми дітьми і розвивати навички, необхідні для успішного життя у суспільстві.

REFERENCES

1. Zaiarniuk, O.V. (2015). Inkluzivna osvita v Ukraini: problemy ta shliakhy yikh vyrishennia [Inclusive education in Ukraine: problems and ways to solve them]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Economics and management*, 11, 190-193 [in Ukrainian].
2. Omelianovych, I.M. (2016). Rozvytok prostorovoho oriientuvannia v uchniv z intelektualnymy porushenniamy v umovakh inkluzyvnoi osvity [Development of spatial orientation in students with intellectual disabilities in the conditions of inclusive education]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya 19: Korektsiina pedahohika ta spetsialna psykholohiia – Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov. Series 19: Correctional pedagogy and special psychology*, 32(2), 32-36 [in Ukrainian].
3. Ipatov, A.V., & Khaniukova, I.Ya. (2013). Aktualni pytannia medyko-sotsialnoi ekspertyzy: tekhnolohiia, suchasna zakonodavcha baza [Current issues of medical and social expertise: technology, modern legislative framework]. *Ukrainskyi visnyk medyko-sotsialnoi ekspertyzy – Ukrainian Herald of Medical and Social Expertise*, 1, 5-18 [in Ukrainian].
4. Kolupaieva, A. (2014). Spetsialna osvita v Ukraini ta modernizatsiia osvitnoi haluzi [Special education in Ukraine and modernization of the educational industry]. *Osoblyva dytyna: navchannia i vykhovannia – A special child: education and upbringing*, 3, 7-12 [in Ukrainian].
5. Kulchytskyi, V.Y. (2021). Rol medsestrynskoi pedahohiky u praktychnii diialnosti medychnoi sestry [The role of nursing pedagogy in the practical activity of a nurse]. *Medsestrynstvo – Nursing*, 1, 15-17 [in Ukrainian].

Отримано 15.02.2024